

24 Μαΐου 2017

Γιατί πέτυχαν οι αγροτικοί συνεταιρισμοί στη Γερμανία;

Σπάνια βλέπει κανείς εργαζόμενους στους χώρους εργασίας της εταιρείας Bayernland στο Ρέγκενσμπουργκ της Βαυαρίας. Ο βαθμός αυτοματοποίησης της διαδικασίας παραγωγής είναι πολύ υψηλός. Με σχεδόν 800 συνεργάτες στο εσωτερικό και στο εξωτερικό η Bayernland επεξεργάζεται 840 εκατομμύρια κιλά γάλα το χρόνο και παράγει κυρίως τυριά και βούτυρο.

Ο κύκλος εργασιών της εταιρείας ανέρχεται σε μισό δισεκατομμύριο ευρώ. Το εντυπωσιακό στην περίπτωση της Bayernland είναι ότι πρόκειται για έναν γαλακτοκομικό συνεταιρισμό.

Συνεταιρισμοί είναι και οι μεγαλύτερες αλυσίδες σουπερμάρκετ EDEKA και REWE, σειρά τραπεζών, όπως και περίπου 2.000 στεγαστικοί συνεταιρισμοί, οι οποίοι διαχειρίζονται δύο εκατομμύρια διαμερίσματα. Οι σχεδόν 8.000 συνεταιρισμοί της Γερμανίας έχουν πάνω από 22 εκατομμύρια μέλη. Για παράδειγμα, ο ετήσιος τζίρος των 2250 αγροτικών συνεταιρισμών ανέρχεται στα 62 δισεκατομμύρια ευρώ.

Σε αντίθεση με τη Γερμανία όπου οι συνεταιρισμοί είναι αποδοτικοί και κερδοφόροι, στην Ελλάδα η κατάσταση είναι απελπιστική. Σύμφωνα με τον υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης Βαγγέλη Αποστόλου, από τους 4000 συνεταιρισμούς που είναι εγγεγραμμένοι στο μητρώο του υπουργείου πιθανώς να μείνουν μετά την εκκαθάριση περί τους 450.

Τα δε χρέη των συνεταιρισμών σε τράπεζες και δημόσιο στην Ελλάδα ανέρχονται στα 2,4 δισεκατομμύρια ευρώ. Για γνωρίσουν τους λόγους που λειτουργούν με επιτυχία οι συνεταιρισμοί στη Γερμανία αλλά και στη γερμανόφωνη Βόρεια Ιταλία εκπρόσωποι ελληνικών συνεταιρισμών επισκέφτηκαν τη Βαυαρία και το Νότιο Τιρόλο μετά από πρόσκληση του πολιτικού ιδρύματος Hanns-Seidel-Stiftung και της Ελληνογερμανικής Συνέλευσης.

Αυτοβοήθεια, αυτοευθύνη, αυτοδιοίκηση

Το τρίπτυχο αρχών που διέπει τους συνεταιρισμούς από τα μέσα του 19ου αιώνα στη Γερμανία, στην Αυστρία και στο Νότιο Τιρόλο είναι η αυτοβοήθεια, η αυτοευθύνη και η αυτοδιοίκηση. Απαράβατος κανόνας που απορρέει από αυτή τη λογική είναι ότι κράτος και

κόμματα δεν έχουν καμία δυνατότητα παρέμβασης στους συνεταιρισμούς.

Υπάρχουν όμως και άλλα σημαντικά στοιχεία που χαρακτηρίζουν τους συνεταιρισμούς στο γερμανόφωνο χώρο, επισημαίνει ο Πάουλ Άρμπρουστερ από την Ένωση Συνεταιρισμών Γερμανίας: «Οι ιδρυτές των συνεταιρισμών στη Γερμανία είχαν θέσει ως στόχο οι συνεταιρισμοί να έχουν επιχειρηματικό προσανατολισμό, δηλαδή να είναι ανταγωνιστικοί στην αγορά. Ένα άλλο στοιχείο για την επιτυχή λειτουργία τους είναι ένα ασφαλές νομικό πλαίσιο που θα τους επιτρέπει να δραστηριοποιούνται με ίσους όρους ανταγωνισμού με τις άλλες επιχειρήσεις προς όφελος των μελών τους. Πολύ σημαντικό είναι οι συνεταιρισμοί να διαθέτουν καταρτισμένο προσωπικό και διοίκηση». Ας σημειωθεί πως στη Γερμανία εξακολουθεί να ισχύει μέχρι σήμερα ο νόμος περί συνεταιρισμών του 1889 και ότι σπανίως έγιναν κάποιες προσθήκες – η τελευταία το 2006.

Σημαντικό στοιχείο για την υγιή λειτουργία των συνεταιρισμών σε Αυστρία, Γερμανία και Νότιο Τιρόλο είναι ο έλεγχος των οικονομικών τους ο οποίος γίνεται σε τακτά χρονικά διαστήματα από ειδικούς ελεγκτές των συνεταιριστικών ενώσεων. Σύμφωνα με τον επικεφαλής του σχετικού τμήματος της Συνεταιριστικής Ένωσης Βαυαρίας Ούντο Λεβ, «σκοπός των ελεγκτών είναι η διασφάλιση της τήρησης του νομικού πλαισίου. Κατά αυτό τον τρόπο εξασφαλίζεται η βιωσιμότητα των συνεταιρισμών έτσι ώστε να εξακολουθούν να υπάρχουν και για τις επόμενες γενιές. Προϋπόθεση για αυτό είναι η καλή οικονομική διαχείριση. Ως ελεγκτές είμαστε εκπρόσωποι του Εποπτικού Συμβουλίου του συνεταιρισμού αλλά και των μελών του. Στις ΓΣ τους ενημερώνουμε για την κατάσταση που επικρατεί για να είναι σε θέση να πάρουν ενδεχομένως αντίμετρα». Στην Ελλάδα ανάλογους οικονομικούς ελέγχους έκανε μέχρι το 1981 η Αγροτική Τράπεζα οπότε και καταργήθηκαν.

Η περίπτωση Νότιο Τιρόλο

Ως τη δεκαετία του '60 το γερμανόφωνο Νότιο Τιρόλο ήταν μια από τις φτωχότερες περιοχές της Ευρώπης. Αυτή η αυτόνομη περιοχή της Ιταλίας είναι σήμερα με ένα μέσο ετήσιο εισόδημα που ανέρχεται στις 41.300 ευρώ μια από τις πλουσιότερες στην ΕΕ. Ένα από μυστικά της οικονομικής απογείωσης είναι η επιτυχή λειτουργία των συνεταιρισμών. Κάθε 5ος πολίτης είναι μέλος σε έναν από τους 1031 συνεταιρισμούς. Σχεδόν οι μισές τραπεζικές συναλλαγές της περιοχής γίνονται μέσω συνεταιριστικών τραπεζών, ενώ συνεταιρισμοί διαχειρίζονται το 92% της παραγωγής φρούτων (σχεδόν μόνο μήλα) και το 72% της παραγωγής κρασιού. Το ενδιαφέρον στην περίπτωση του Τιρόλου είναι ότι -όπως και στην Ελλάδα- την περιοχή χαρακτηρίζει ο μικρός κλήρος. Στην αμπελουργία η ιδιοκτησία ανέρχεται κατά μέσο όρο στο 1,1 εκτάριο, στην οπωροκαλλιέργεια στα 2,5 εκτάρια και στους βοσκότοπους στα 7 εκτάρια.

Παρά το μικρό κλήρο -οι αγρότες είναι σε θέση να ζουν από το αγρόκτημα τους. Όπως

εξηγεί ο διευθύνων σύμβουλος του συνεταιριστικού οινοποιείου Eisacktal Αρμεν Γκραντλ, «στο Νότιο Τιρόλο οι αγρότες εισπράττουν και δύο και τρεις φορές περισσότερο ανά εκτάριο από αλλού. Για αυτό το λόγο αρκούν οι μικρότερες εκτάσεις για την οικονομική τους επιβίωση». Προϋπόθεση για τις υψηλές τιμές αγοράς των προϊόντων των μελών από τους συνεταιρισμούς είναι η υψηλή τους ποιότητα.

Αυτή δεν ήταν πάντα εξασφαλισμένη. επισημαίνει ο Μάρτιν Πατσέλερ από την Ένωση Συνεταιρισμών Νότιου Τιρόλου: «Στις δεκαετίες του '60 και του '70 η οινοπαραγωγή έδινε έμφαση στην ποσότητα. Αυτός ο προσανατολισμός την οδήγησε σε μια πολύ σοβαρή κρίση. Η στρατηγική που ακολουθείται από τη δεκαετία του '80 στοχεύει στην ποιότητα. Η μείωση της παραγωγής κατά 2/3 συνιστούσε και την επιτυχία του τιρολέζικου κρασιού, η οποία διαρκεί ως και σήμερα». Ο Μάρτιν Πατσέλερ είναι σίγουρος πως χωρίς τους αγροτικούς συνεταιρισμούς θα ήταν αδύνατο να είχε πραγματοποιηθεί αυτή η αλλαγή προσανατολισμού.

Πηγή: DW